

Aké by malo byť Slovensko? Trvalo-udržateľné!

*Prof.RNDr. László Miklós, DrSc.
Technická univerzita vo Zvolene
Fakulta ekológie a environmentalistiky
Katedra UNESCO pre ekologické vedomie a
trvalo-udržateľný rozvoj*

Trvalo udržateľný rozvoj (TUR)

Sustainable development

Oficiálne paradigma svetovej politiky od Rio Summit 1992 (United Nations Conference on Environment and Development / 3. – 14. 6. 1992)

TUR sa časom sa stal zaklínadlom, neskôr heslom, módou až otrepanou frázou!

Čo je TUR

1972 Stokholm -1992 Rio – 2012 Rio

- **Definícia**

"development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs.,,

(Gro Haarlem Bruntland – ministerská predsedkyňa Nórska)

Bruntland, G.H. (ed.), 1987: Our Common Future (1987), Oxford.

- **Základný princíp TUR:**

**Využívať prírodné zdroje tak,
aby z nich mohli čerpať aj
budúce generácie**

Trvalo udržateľný rozvoj \neq rast !
NEROVNÁ !!!

V mnohých prípadoch práve naopak !

Kompromisy!

napr. Trvalý rast v rámci trvalo udržateľného rozvoja

Trvalost' TUR

Ako trvalý je TUR, aký by mal byť?

- Vedec: nekonečne trvalý
- Občan: aspoň kým žijem
- Politik: aspoň 4 roky
- Realita: menlivá – podľa aktuálnych kritérií.

Ako sa udrží u nás?

Vznik TUR pre environment, komu je treba TUR dnes?

3 piliere TUR:

environmentálny – **sociálny** – **ekonomický**
kultúrny

Čo je komu treba?

- **ekonomickej** sfére ? - **ekologizácia**
 - sociálnej sfére ?
 - **environmentálnej** sfére? - **ekonomizácia**

Ochrana životného prostredia nie je samoučelná a je nespochybniteľná!

- Je to ochrana **prostredia/podmienok života** !!!
- Cieľ: zachovanie **života a zdravia ľudstva** a ostatných živých organizmov.

Základné podmienky života =

koľko človek/živý organizmus vydrží bez:

- **dýchanie (vzduch)**
- **pitie (voda)**
- **potrava (biota)**

životné prostredie

Je väčšia priorita ako ochrana podmienok vlastného života ???

Dodržíme priority ochrany týchto podmienok?

Aproximácia k TUR = integrácia ideí ochrany ŽP

- ochrana ŽP je nevyhnutným **predpokladom rozvoja** ekonomiky, každého odvetvia,
 - Na stave ŽP sa podieľa každá sféra ,
 - preto sa nemá sa riešiť oddelene, ako nejaké osobitné nevyhnutné zlo, ale ako
 - **súčasť** hospodárskeho a spoločenského rozvoja!
- = **Ekologizácia spoločenského rozvoja**

Ekologizácia spoločenského rozvoja

Ekologizácia = TUR

- znamená **zavádzanie ekologických princípov**
regulácia, usmerňovanie

do sfér:

ekologické vedomie a ekologické vzdelanosť
legislatíva, ekonomické nástroje,
konceptie a metodiky,
informačný systém,
verejná správa,

- *Nie je to „výroba“ životného prostredia,*
nie čistiť vodu alebo ovzdušie, nie zbierať odpady !

Ako sa TUR drží u nás? Ekologizácia, či ekonomizácia?

Nedošlo k „**ekologizácii**“ hospodárskych rezortov,

ale skôr

k „**ekonomizácii**“ životného prostredia !

„*Ekonomizácia*“ životného prostredia

Reálna hrozba pre TUR

- Idea ŽP sa uplatní len vtedy, keď to vyjde ekonomicky!
- BAU: Bussiness as Usual!
- NIMBY: Not In My BackYard!
- Trh otázky ŽP nevyrieši!

Príklady

- ❑ Ako sa zmenili piliny ?
- ❑ Aké je DPH slnečnej energie ?
- ❑ Koľko stojí PET fľaška?
- ❑ Koľko stojí recyklácia?

Čo nás v skutočnosti stoja recyklačné poplatky?

<i>Tovar</i>	<i>Hmotnosť obalu (g)</i>	<i>Sadzba príspevkov do RF (€/kg)</i>	<i>Recyklačný príspevok za 1 obal (EURO)</i>
Mlieko 1l (tetrapak)	30	0,23	0,0069
Minerálka	40	0,17	0,0068
Balený chlieb	5,5	0,17	0,000935
Smotana	8	0,17	0,00136
Jogurt	6	0,17	0,00102
Paštéta	6	0,14	0,00084
Nátierkové maslo	10	0,17	0,0017
Sardinky	35	0,04	0,0014
Zaváraninový pohár 0,7l	350	0,02	0,007
Víno 0,5l	410	0,02	0,0082
Syr Encián 120g	12	0,02	0,00024
Čaj porciovaný	14,5	0,02	0,00029
Múka 1 kg	7,5	0,02	0,00015
Beničiarske 240 g	126	0,02	0,00252

Čo nás v skutočnosti stoja recyklačné poplatky?

Ceny vybraných druhov potravín u piatich
predajcov bežných predajcov dňa 09.09.2009
v jedinom obvode v Bratislave.

Minerálna voda xxx jemne sýtená 1,5 l

kúpíte od 0,47 € do 0,49 €.

- **Rozdiely v cene**
0,02 €
4,26% z ceny výrobku.
- **Recyklačný príspevok**
0,0068 €
1,44% z ceny výrobku.

Mlieko xxxx polotučné 1 l

kúpíte od 0,65 € do 0,69 €.

- **Rozdiel v cene**
0,04 €
6,15% z ceny výrobku.
- **Recyklačný príspevok**
0,0069 €
1,06% z ceny výrobku.

Nápoj xxxx 2 l

kúpíte od 0,95 € do 1,13 €.

- **Rozdiel v cene**
0,18 €
18,95% z ceny výroby.
- **Recyklačný príspevok**
0,0068 €
0,72% z ceny výroby.

Tvarohová jahoda 135g

kúpíte od 0,52 € do 0,64 €.

- **Rozdiel v cene**
0,12 €
23,08% ceny výrobku.
- **Recyklačný príspevok**
0,00102 €
0,20% z ceny výrobku.

Margarín xxxxx 400g

kúpíte od 1,29 € do 1,76 €.

- **Rozdiel v cene**
0,47 €
36,43% ceny výrobku.
- **Recyklačný príspevok**
0,0017 €
0,13% z ceny výrobku.

Jogurt xxxxx 120g

kúpíte od 0,33 € do 0,46 €.

- **Rozdiel v cene**
0,13 €
39,39% z ceny výrobku.
- **Recyklačný príspevok**
0,00102 €
0,31% z ceny výrobku.

Čo hovoria ceny?

- Násobne **väčšie sumy** platíme za **rozdiely v cenách** u jednotlivých predajcov ako súčasné **recyklačné poplatky**.
- *Ale, v súvislosti s novelou zákona veľmi vehementne zaznievalo, že v prípade povinnosti platiť do fondu príspevky za 100% komodít potraviny zdražejú o 10-15 %*

Čo je spoločné v týchto prípadoch?

- ❑ Trhové správanie sa subjektov prinieslo:
 - pre subjekty zvýšenie zisku
 - pre ŽP zdraženie obnoviteľnej energie a zdraženie recyklácie

- ❑ Keby sa subjekty nesprávali trhovo prinieslo by to:
 - rýchlejší rozvoj obnoviteľnej energie a recyklácie
 - nespôsobiloby to však straty subjektom, „len“ nezvýšenie zisku.

Otázky, hrozby a možnosti TUR

Čo je hodnota a čo je cena z pohľadu TUR?

- ❑ Kritérium hodnoty: fyzické jednotky, nie trh!
- ❑ Prvotný materiál a energia sú dané Zemou a Slnkom. Z absolútneho ekonomického pohľadu sú zadarmo.
- ❑ Všetko ostatné je premena a zachovanie materiálu a energie v rôznych formách!
- ❑ Skutočná fyzická hodnota je teda množstvo minulej aj súčasnej vynaloženej práce na túto premenu. ***Na to sme už dávno zabudli!***

Populačný rast, vzorce spotreby

□ Nadalej podporujeme **populačný rast !**

Zdravotná starostlivosť, lieky, potraviny – to je významný obchod.

□ Znižovanie spotreby na celom svete, ale snád' aj zvýšenie **duševnej spotreby**

Aký je podiel duševna na duševnej spotrebe a aký je podiel trhu na vytváraní materiálneho pozadia duševnej spotreby?

Regulatívy ochrany ŽP, právne nástroje, medzinárodné dohovory : Proces od myšlienky k realizácii

- ❑ Na počiatku je vedecky podložené **varovanie** o stave ŽP
- Idea o záchrane – všeobecný **súhlas**
- Konvencia – **kompromis**, ako napísať záväzky, aby sa dali plniť „bezbolestne“.
- Realizácia – ako naplniť literu tak, aby sa fyzicky neplnila? - **obchádzanie**

Odkaz: čo stále najviac chýba?

Zo 4 hlavných smerov Ekologickej politiky SR z r. 1990, a to:

Ekologizácia

1. spoločenského vedomia
2. legislatívnych a ekonomických nástrojov
3. priestorovej organizácie krajiny
4. technologických procesov,

najviac chýba

Ekologizácia spoločenského vedomia.

A decorative graphic on the left side of the slide, consisting of a light green vertical bar and a dark blue horizontal bar with rounded ends.

Ďakujem za pozornosť!